

Дослідники відзначають серед мас-медіа, наповнених окультних впливом, сучасну японську анімацію – аніме. Поряд з аніме, що розповідає про космос і подорожі до інших світів, існують аніме, що описують історичні події або повсякденне життя школярів у звичайній токійській школі. Проте, тема магії, містики, вищих сил присутня в більшості аніме – такий попит сучасного споживчого ринку. Образ героя в сучасній масовій культурі підкреслюють як центральний.

Схожі тенденції, звичайно, можуть бути виявлені і в західній мультиплікації. Мультфільми У. Діснея розглядаються баптистами не стільки як антирелігійні, а скоріше як такі, що несуть альтернативну релігійність, релігійність неоязичництва і релігійність Нью Ейдж. Критиці піддалися такі твори, як "Король Лев" через ідеї гармонії і духовність, "Колеса життя", і "Покахонтас" за схожу з природопоклонінням духовність [5].

Отже, в даній статті була показана специфіка функціонування руху Нью Ейдж в контексті сучасної масової культури і суспільства споживання. Сучасна масова культура часто виступає провідником ідей релігійності Нью Ейдж. Комп'ютерні ігри, в особливості MMORPG і японські анімаційні серіали, наповнені окультно-містичні ідеями і символами є прикладами взаємовпливу даних двох сфер (сфери нової релігійності і сфери сучасної масової культури). З одного боку, ігрова та анімаційна індустрія використовує інтерес до містики, магії, надприродних здібностей і істот в комерційних цілях. З іншого боку, сам потік "чарівних" фільмів і ігор формує і підтримує інтерес до даної теми серед населення.

Література:

1. Ионин Л.Г. Социология культуры: путь в новое тысячелетие. – М.: Логос, 2000. – 431 с.
2. Рыжов Ю.В. Ignoto Deo: Новая религиозность в культуре и искусстве. – М.: Смысл, 2006. – 328 с.
3. Джексон Джон Пол. Покупая и продавая души наших детей: Пристальный взгляд на покемонов. – СПб.: Новое и старое, 2003.
4. Cambel C. The Cult, Cultic Milieu and Secularization // The Culti Milieu: Oppositional Subcultures in an Age of Globalization. – New York: AltaMira Press, 2002. – p. 12-25. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://books.google.com.ua/books?id=WU42AAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false>
5. König T. The New Age Movement: Genesis of a High Volume, Low Impact Identity. Dissertation. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.restore.ac.uk/lboro/staff/thomas/disse.pdf> (дата звернення 07.02.2019)

Науковий керівник: к. філос. н., доцент П'янзін С. Д.

К. В. Овчаренко

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ФЕНОМЕН СИМВОЛУ В СЕРЕДНЬОВІЧЧІ

В античну епоху символізм трактувався як вчення про буття. “Відображенням цієї епохи є скульптура, яка містить в собі життєвість і конкретність буття. Життя античної людини було обмежене земним буттям.” [2, 78]. Небо олімпійських богів відрізняється від Землі досконалістю та вишуканістю, а отже не сутнісними, а якісними ознаками, що свідчить про надзвичайно непомітну демаркацію земного та небесного в античній картині світу. Ба більше: земне є відображенням небесного. Для античного символізму невідомий чистий дух, даний в абсолютній ідеальності.

Утвердження християнства спричинило трансформацію картини світу. Сформувалися відмінні від античного світу цінності: віра, надія, любов. Коло інтересів та центр очікування людини є не теперішнє, а потойбіччя, Царство Небесне в парадигмі християнства. “Утворюється колізія між розумом та вірою, яка спирається на догматику та міф.” [1, 93]. Саме в пізнанні, сприйнятті християнської картини світу ключову роль грає символ, адже світ більше не розуміється математично і роль філософії як картини світу починає відігравати християнський канон: догмати і міфи. Символ є способом інтерпретувати, осягнути глибини вчення релігійного тексту. Символ як знак є необхідною умовою для необізнаної,

непідготовленої людина з метою сприйняти складні, незрозумілі догмати. Метафоричність біблейських текстів, інтерпретація догматів християнськими мислителями — це те, що створило можливість для розвитку християнства. Завдання символу в парадигмі християнської філософії полягає в тому, щоб пояснити трансцендентне. Яскравим прикладом використання символів є притчеве, метафоричне повчання, яке так властиве для текстів Євангелія.

Перед християнськими мислителями постало завдання пояснити природу Ісуса Христа, і вони дійшли висновку, що Він є — божественним гнозисом, Словом, яке вийшло з безмови, щоб викупити первородний гріх. Ісус воскрешає плоть через дух і таким чином виникає можливість порятунку, мети життя християнина.

У II ст. римський священник створює текст-одкровення “Пастир Герми”, в якому знаходимо велику кількість символів. Символом Церкви — є жінка, яка є одночасно молодою і старою, і котра має властивості життєдайності, народження, перебування під захистом. Символ Церкви як жінки залишився актуальним і в наш час. Церква — наречена Христова. “Образ будівлі храму із каменю, в котрій кожен камінь — це людина, а наріжні камені — апостоли, які стоять на “скелі” — Христос. Все в оточенні води — хрещення. Вербове гілля — є символом внеску, який кожний приносить до Церкви.” [3, 73]. В “Пасторі” говориться про колективний порятунок, образом якого є корабель, зроблений руками людини з того матеріалу, що створено Богом. Чесноти християнства (віра, аскеза, любов, терпіння, правдивість тощо) символізують діви, які супроводжують в храм.

Ориген, вчення якого на V-у Вселенському соборі було визнане неканонічним, інтерпретував Трійцю таким чином: Бог-Отець — замкнена одиниця (монада), яка переходить межі всього, що може бути пізнаваним. Бог-Син — вічно суцільний Логос, “промінь світла, який виходить із джерела”. Ориген метафорично називав людину янголом, який замерз. Час в мислителя — це холод, зло.

Псевдо-Діонісій Ареопагіт, засновник концепції християнського енергетизму, тлумачив Трійцю як об'єднання енергії Творця. “Бог-Творець являє себе в світі через свій задум — це і є енергія. Бог-Син і Бог-Святий Дух — провідники Божої енергії.” [1, 137]. Бог є потаємною безмежністю, бо світ є кінечним, але вони об'єднані енергією. Саме Псевдо-Діонісій є автором концепції екзегетики або інтерпретації священних текстів. Він виділяє способи пізнання Божої сутності: притчевий — доступний спосіб навчання мас. Другий спосіб — прямий, призначений для праведників та святих. Символ енергії є для людини наразі універсальним містком до трансцендентного.

Першим про персонального Бога говорить Аврелій Августин. Він відкидає субординативізм Оригена та емінативізм Псевдо Діонісія. Людина, за Августином, творіння, яке прагне пізнати Творця. П'єр Абеляр вважав найважливішою для людини іпостасю — Бога-Сина. Бог-Отець є досконалість вищого блага. Однак саме друга іпостась — Бог-Син, описує для людини цю досконалість. Бонавентура створює концепцію божественної ілюмінації: людина, пізнаючи світ, пізнає порядок, який є відблиском Божого світла. Слідуючи цій логіці, — все, що людина мислить — веде її до Бога. Фундатор математичного розуміння Бога, Микола Кузанський, інтерпретує Трійцю наступним чином: Бог-отець — це вічність, Бог-Син — рівність, Бог - Святий Дух — це зв'язок. Людина, за Кузанським, це єдність божественного і природного: мікрокосмос подібний макрокосмосу. “Кузанський говорить про єдність протилежного: божественного і тварного. Друга іпостась Бога, Ісус Христос є одночасно і людиною, і Богом. “ [3, 141].

Таким чином, символ в епоху Середньовіччя був невід'ємною ознакою, способом гносеологічного осягнення дійсності в християнській картині світу. Саме завдяки розгадуванню, відкриванню таємниць світобудови, які лежать в основі священного тексту, — є можливим розуміння власного сенсу життя та спрямованості життя в соціокультурному просторі. Варто зазначити, що символ є необхідною умовою для пізнання сфери трансцендентного, яку неможливо пізнати в емпіричному досвіді. У XX ст. середньовічний концепт символу вивчає традиція феноменології та екзистенціалізму, зокрема О. Фінк [4, 7] зауважує символічний досвід гри, Е Касієр — структурно-граматичний потенціал символу в

культури. Творчий доробок мислителів епохи Середньовіччя сформував основні догмати християнської філософії, віровчення та життєві позиції християнина, що є актуально і в наш час.

Список використаної літератури:

1. Симонова Н. В. Християнська Церква в Высокое Средневековье. — М.: МПГУ, 2011. — 220 с.
2. Лосев А. Ф. Очерки античного символизма и мифологии. — М.: Мысль, 1993. — 714 с.
3. Коплстон Ф. Ч. История Средневековой философии. — Центрполиграф, 2003. — 356 с.
4. Play as Symbol of the World: And Other Writings / By Eugen Fink, Ian Alexander Moore, Christopher Turner / Indiana university press; Blumington ; 2016, 360 p.

Науковий керівник: к. філос. н., доцент Кретов П. В.

К. О. Складенко

Дніпровський національний університет ім. О. Гончара

ЕКЗОГЕННІ І ЕНДОГЕННІ МОТИВИ ЗВЕРНЕННЯ ДО КАТЕГОРІЙ ПОВСЯКДЕННОСТІ В СОЦІАЛЬНИХ НАУКАХ

Історія розвитку соціологічних досліджень дає підстави стверджувати, що повсякденність як перспектива і предмет дослідження соціально-гуманітарних наук виникає в умовах кон'юнктури понять і уявлень, які виробляються здебільшого в кризові моменти. Звернення до феномену повсякденності відбувалося тоді, коли соціально-економічне і соціально-культурне пізнання знаходилося в кризі. З середини 70-х рр. поняття повсякденності естабулюється в соціології і гуманітарних науках. У суспільстві виразно проявляється практичний вплив нових соціальних рухів: молодіжних, жіночих, екологічних, пацифістських, волонтерських та інших. До процесу інтелектуального розчарування і необхідності зміни соціальних орієнтирів можна віднести також розчарування в системній ідеології як важливу причину того, що люди перестають вірити в можливість руху системи у напрямі індивіда. Звідси звернення до ідеалів внутрішнього змісту якості життя.

Безперервна трансформація соціального світу, глобалізація, стрімкий розвиток комунікаційних технологій зумовили появу ситуації, в якій сучасна соціологічна теорія, яка традиційно вважала себе «наукою про суспільство», виявилася поставлена перед фактом необхідності здолати розрив між базовими соціологічними концептуалізаціями і стрімкими трансформаціями предмета свого дослідження. У зв'язку з цим стан теоретичного ландшафту сучасної соціології характеризується зміщенням дослідницького інтересу з відносно стійких структур і інститутів у бік мікросоціальних явищ і процесів. Про це красномовно писав П. Штомпка: «Центр уваги сучасної соціології останнім часом, здається, різко міняється. Серйозні автори захоплено пишуть книги з питань любові, інтимності, дружби, харчування, поп-музики, покупок, ризику, недовіри, самотності, здоров'я і фізкультури, поїздок в таксі і т. п». [2, с. 3].

Сучасні тенденції посилили критику цивілізаційних аспектів, і повсякденність стала якраз тією характеристикою буття людини, яка виступила зброєю та головною категорією ідеології критики прогресу. Із зростанням стабільності соціальних зв'язків росте інтерес до виявлення найбільш глобальних закономірностей в суспільстві. З появою класів, націй в соціальному пізнанні переважають макротерії, що розглядають стратегію розвитку суспільства, або ж метатеорії аналізу сфер суспільного життя. Сучасне суспільство накопичує систему історичних передумов для переходу в новий нерівноважний стан, який не можна буде описати з позицій лінійних залежностей, а, можливо, і з позицій метатеорій. Ідеї синергетики поступово займають важливе місце в теорії соціального пізнання. Проте тут виникає важливе методологічне питання: де передусім, необхідно шукати невизначеність в соціальній сфері? Де в нашому житті криється небезпека непередбачуваності? Актуальним стає також питання про шляхи розвитку сучасного суспільства: або воно розвивається у